

Feministisk teater om Anna Lindh

Boken *Väninnan, Rapport från Rosenbad* av **Eva Franchell**, utkom 2009. Under tio år var hon Anna Lindhs pressekreterare. Hon var den som var med henne på NK, som försökte rädda hennes liv och som senare i rättegången pekade ut hennes mördare. I boken berättar hon om traumat, förlusten och sorgen efteråt. Men också om tio år på insidan av det politiska livet och om utsattheten som drabbar en offentlig person och kvinna i en mansdominerad värld.

Nu tretton år senare har boken blivit teater, i ett samarbete mellan Riksteatern och Uppsala Stadsteater dramatiserad av **Marie Persson Hedenius**.

Eva spelas förtjänstfullt och bildligt av **Moa Sillén**. Hela tiden utrustad med block och penna i handen och telefonen vid örat. Iklädd en enkel grå dress. En fluga på väggen som berättar, observerar och noterar. Hon omges av en mängd politiker i färgglada kavajer. Alla spelade av kvinnor. De är ömsom Göran, Ingvar, Bosse, Pär, Jan men också Anna, Mona, Laila, Inez, Berit med flera. Ibland också Evas familj, man och barn. Thomas (Bodström) "den lockiga fotbollsspelaren" illustreras finurligt och slående av en Kendocka som snabbt blir Görans ögonsten.

Pjäsen är både ett drama och en satir om politikens villkor med ett starkt feministiskt perspektiv. Här visas det smutsiga maktspelet i politikens innersta rum på Rosenbad och i Arvfurstens palats. Där ministrarnas minsta felsteg applåderas i smyg av "kollegor/konkurrenter" i korridorerna och där snubbeltrådar hela tiden läggs ut med syfte att kapa åt sig mer makt, öka sin budget, sin status och sitt revir. Vem äger Görans gunst, vad ska medierna säga och vem får ynnesten att närmast hamna i tv är frågor som upptar allas vardag.

Första aktens scenografi består av ett gigantiskt konferensbord, som lutar betänkligt och symboliskt. Vid kortändan tronar Göran, en listig och självgod pösmunk spelad med bravur av **Anita Nyman**.

I rasande fart virvlar historiska händelser i Sverige och världen under tio år förbi. Det blir en snabbspolning av ett stycke samtidshistoria. Flash backs från Tobleroneaffären, med **Bahareh Razekh**, perfekt i rollen som Mona, den tuffaste tjejen i rökrotan, klädd i läder med den svartaste kajalen. Den som alla är rädda för. Som störtas och därmed krattas manegen för Göran. Läckaget på Hallandsåsen och Estoniakatastrofen där Inez drar det kortaste strået två gånger om. Lailas lägenhetsaffärer som fick henne att avgå i vredesmod. Balkankriget, Israel – Palestinakonflikterna, terrorattacker mot Twin Tower, folkomröstningen om EMU och egyptieravvisningen med CIA:s inblandning, där Anna som tillförordnad migrationsminister efter Maj Ingers avpollettering drar Svarte Petterkortet och får ta hela skulden när resten duckar. För att nämna några. Här gäller det att hänga med i svängarna.

Spelet mellan alla dessa ministrar som kommer och går är ett av pjäsens teman, yrkeskvinnan Evas kamp för att få ihop sitt livspussel är ett annat. Väskor packas ständigt och packas upp tillsammans med alibipresenter till barnen från flygplatsernas taxfreeshoppar runt om i världen. Väl hemma viker hon tvätt, sorterar skor i hallen och julpysslar med telefonen i högsta beredskap. Hon är sliten och beslutar sig till slut för att lämna arbetet som pressekreterare och börjar i stället på TV4. Men saknaden efter politiken blir stor och hon är snart tillbaka, nu på socialdepartementet hos barn- och familjeministern Berit.

Eva funderar över skillnaden mellan departementen. Berit omger sig bara med ja-sägare, där tycker alla lika och det är mycket tyst. Hos Anna på utrikesdepartementet gick alltid debattens vågor höga. Hon ville bli utmanad och valde att rekrytera

personer som tyckte olika.

Andra akten fokuserar helt på mordet och den efterföljande rättegången. Här består scenografin av en mängd klädhängare med kavajer som alla byter färg till svart efter dådet. Vänskap och gemenskap byts ut mot sorg, smärta, förlust, ilska och en stor ensamhet.

Pjäsen som helhet är ambitiös och lovvärd men alldeles för omfångsrik och därför också alltför lång. Föreställningen hade vunnit mycket på att krympas så att både publik och skådespelare fått tid att stanna upp, andas och reflektera en stund. Less is more. Det är inte konstigt att skådespelarna ett flertal gånger måste ropa "text" när replikerna sviker. Men jag beundrar deras multiförmåga att under dryga två timmar, där alla står på scenen oavbrutet, både skådespela, sjunga och dansa.

Det bestående intrycket av föreställningen blir ändå det feministiska perspektivet. Hur en i mångas ögon framstående och ansedd kvinnlig politiker, miljöminister och senare utrikesminister blev behandlad. Hur Anna Lindh gång på gång knuffades åt sidan, hölls tillbaka, hängdes ut och förminskades både i yrkeslivet och efter sin död av sina ministerkollegor och forna konkurrenter.

Hennes väninna och pressekreterare Eva Franchell, ett traumatiserat brottsoffer i sorg lämnade makten helt därhän. The show must go on. I slutscenen frågar Eva statsminister Göran vid deras sista möte; *Varför ringde ni aldrig till mig? Jag tänker, varför hörde ingen av sig och frågade hur jag hade det? Göran är helt oförstående; Men vem skulle ha ringt till dig, menar du?*

Heléne Nellvik

Foton: Jezzica Sunmo och KlaraG

Fotograf Klara G, Riksteatern, Farnaz Arbabi, Vivian Cardinal, Bahareh Razekh, Moa Silén

Väninnan

En samproduktion mellan Riksteatern och Uppsala Stadsteater

[Spelschema t o m 1 april 2022](#)

Medverkande: Vivian Cardinal, Angela Kovács, Anita Nyman, Bahareh Razekh, Moa Silén

Dramatisering: Marie Persson Hedenius

Regi: Dennis Sandin

Scenografi/kostym: Johanna Mårtensson